

สถานการณ์เศรษฐกิจแรงงาน และการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ

ไตรมาส 2/2568

(เมษายน - มิถุนายน 2568)

เรื่อง เส้นทางสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนาม :

โอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศไทย

Vietnam's Path to Economic Growth : Opportunities and Challenges for Thailand

รายงานสถานการณ์ฯ

<https://shorturl.asia/UlyaC>

กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	1
บทนำ	3
1. พัฒนาการทางเศรษฐกิจของเวียดนาม	4
2. ปัจจัยสนับสนุนและแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเวียดนาม	5
2.1 ด้านประชากรและแรงงาน	5
2.2 ด้านการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	7
2.3 ด้านการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ	8
3. ผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและแรงงานของไทย	8
3.1 ผลกระทบเชิงบวก หรือ โอกาส (Opportunities)	9
3.2 ผลกระทบเชิงลบ หรือ ความเสี่ยงและภัยคุกคาม (Risks & Threats)	9
3.3 ผลกระทบต่อแรงงานไทย	10
4. บทสรุป	11
5. ข้อเสนอแนะ	12
5.1 แนวทางการพัฒนาแรงงานไทย	12
5.2 แนวทางการพัฒนาแรงงานเชิงระบบ	13
5.3 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	13

บทสรุปผู้บริหาร

เส้นทางสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนาม : โอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศไทย
Vietnam's Path to Economic Growth : Opportunities and Challenges for Thailand

พัฒนาการทางเศรษฐกิจของเวียดนาม

ปี 2567 GDP ของเวียดนามมีการขยายตัวถึงร้อยละ 7.55 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า

ตั้งเป้าหมาย

"เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง ภายในปี 2573" และ "เป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงภายในปี 2593"

หลังจากสงครามสิ้นสุดลง เวียดนามต้องเผชิญกับความยากลำบาก และตกอยู่ในสภาพยากจน

เปิดฉันทโยบาย "ด้อย เหมย"

เป็นจุดเปลี่ยนของการปฏิรูปเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และเปลี่ยนเวียดนามจากประเทศยากจนสู่ประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับต่ำ

เวียดนามมีความขัดแย้งทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ซับซ้อน เป็นผลพวงจากสงครามเวียดนาม

ปัจจัยและแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเวียดนาม

1) ด้านประชากรและแรงงาน

เวียดนามผลักดันการเพิ่มผลิตภาพแรงงานเป็นแผนระดับชาติ ผ่าน Vietnam's National Program for Increasing Labor Productivity ซึ่งตั้งเป้าหมายเป็น 1 ใน 3 ประเทศชั้นนำด้านอัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานในภูมิภาคอาเซียนภายในปี 2573 โดยเพิ่มอัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยร้อยละ 6.5 ต่อปี

2) ด้านการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)

เวียดนามใช้ FDI เป็นกลไกดึงดูดนักลงทุน ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ เข้ามาพัฒนาประเทศ ผ่านนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ตั้งแต่การลดหย่อนภาษี การสนับสนุนด้านที่ดิน ฯลฯ ไปจนถึงการออกนโยบายดึงดูดแรงงานเวียดนามทักษะสูงในต่างประเทศให้กลับมาทำงานในประเทศผ่านการจัดตั้งเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและนักวิทยาศาสตร์รุ่นใหม่ชาวเวียดนามในต่างประเทศ หรือการจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมแห่งชาติ (NIC) เพื่อสนับสนุนการสร้างงานและส่งเสริมการค้าทอเทคโนโลยี

3) ด้านการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

เป็นกลยุทธ์เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่ค้าต่าง ๆ เช่น EVFTA เป็นข้อตกลงสมัยใหม่ที่มีการรวมข้อบทการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (TSD) ไว้ภายใต้ข้อตกลงฯ ทำให้เวียดนามต้องปรับปรุงกฎหมายแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งมีส่วนช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้เวียดนามเป็นประเทศที่มีกฎหมายแรงงานที่ทันสมัยและตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของแรงงานในประเทศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติและประเทศคู่ค้า

บทสรุปผู้บริหาร

เส้นทางสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนาม : โอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศไทย
Vietnam's Path to Economic Growth : Opportunities and Challenges for Thailand

ผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและแรงงานของไทย

ผลกระทบ เชิงบวก

- ◆สร้างโอกาสการค้าและการลงทุนให้กับผู้ประกอบการไทย ในภาคอุตสาหกรรมที่เวียดนามมีความต้องการสูง เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนยานยนต์ ฯลฯ
- ◆กำลังซื้อของประชากรเวียดนามที่เพิ่มขึ้น กระตุ้นโอกาสส่งออกสินค้าจากไทย
- ◆โอกาสของแรงงานฝีมือไทย ที่ต้องการไปทำงานในเวียดนาม
- ◆การยกระดับความสัมพันธ์เป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ จะเปิดทางสำหรับการค้าพลังงานสีเขียว และการลงทุนร่วมกัน
- ◆การแข่งขันกับเวียดนามช่วยกระตุ้นให้ไทยพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

ผลกระทบ เชิงลบ

- ◆การเติบโตของเวียดนามส่งผลให้ไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในตลาดโลก โดยเฉพาะการส่งออกและการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ
- ◆ความตกลงการค้าเสรีสหภาพยุโรป-เวียดนาม มอบสิทธิพิเศษให้เวียดนามโดยตรง ทำให้ไทยอาจเสียส่วนแบ่งตลาดยุโรปในสามกลุ่มหลัก ได้แก่ รถยนต์ ยานยนต์ไฟฟ้า และสิ่งทอ
- ◆เวียดนามและไทยมีการพึ่งพาตลาดสหรัฐฯ และจีนสูง หากเกิดมาตรการกีดกันทางการค้า จะกระทบต่ออุตสาหกรรมส่งออกของไทย
- ◆นักลงทุนต่างชาติบางส่วนอาจย้ายฐานการผลิตจากไทยไปยังเวียดนาม เนื่องจากต้นทุนที่ต่ำกว่า และตลาดที่มีศักยภาพ
- ◆ไทยต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมให้ทันเวียดนาม

ผลกระทบต่อ แรงงานไทย

- ◆แรงงานไทยมีค่าจ้างสูงกว่าเวียดนาม ทำให้อุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานเข้มข้นของไทย อาจเสียเปรียบในการแข่งขันและผลการลงทุน
- ◆การแข่งขันกระตุ้นไทยให้เร่งพัฒนาแรงงาน ด้วยทักษะขั้นสูงกว่าค่าแรง เช่น เศรษฐกิจดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ การผลิตขั้นสูง เพื่อให้แรงงานไทยมีศักยภาพสูงและเพิ่มผลิตภาพแรงงานได้ไปทำงานในเวียดนาม

ข้อเสนอแนะ

1) แนวทางการพัฒนาแรงงานไทย

- ◆การพัฒนาทักษะ เช่น สร้างแพลตฟอร์มเรียนรู้ออนไลน์ และ micro-Credentials, ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ◆การเชื่อมโยงการพัฒนาแรงงานกับการลงทุนจากต่างชาติ เช่น พกโยสิทธิประโยชน์กับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาทักษะแรงงานในพื้นที่
- ◆การพัฒนาแรงงานอย่างทั่วถึง เช่น พัฒนาเขตเศรษฐกิจท้องถิ่น รองรับอุตสาหกรรมระดับภูมิภาค, ส่งเสริมการจ้างงานท้องถิ่นลดแรงจูงใจในการย้ายถิ่นของแรงงาน

2) แนวทางการพัฒนาแรงงานเชิงระบบ

- ◆พัฒนาทักษะแรงงาน เช่น
 - สร้าง Skill Roadmap รายอุตสาหกรรม
 - ส่งเสริม Digital & Green Skills
 - ขยายการฝึกอบรมด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษา (TVET)
- ◆ขยายโอกาสการจ้างงาน เช่น
 - พัฒนาตลาดงานใหม่ เช่น Gig Economy, Freelance, Platform Work
 - ส่งเสริม SMEs และ Startups ท้องถิ่น
 - สร้างงานในอุตสาหกรรมอนาคต
 - สร้างโอกาสสำหรับแรงงานไทยที่ต้องการไปทำงานในเวียดนาม

3) ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- ◆จัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานแห่งชาติ ทำหน้าที่วางแผนระยะยาวอย่างบูรณาการ
- ◆เร่งดำเนินการรณรงค์เพิ่มทักษะแรงงานระดับชาติ National Upskilling Campaign
- ◆สร้างแพลตฟอร์มกลางข้อมูลตลาดแรงงาน (Labour Market Intelligence Platform) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนกำลังคน

เส้นทางสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนาม : โอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศไทย

Vietnam's Path to Economic Growth : Opportunities and Challenges for Thailand

บทนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์เศรษฐกิจและการเมืองโลกที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม โครงสร้างประชากร สงครามการค้าระหว่างประเทศ ฯลฯ ต่างทำให้ทั่วโลกหันมาให้ความสนใจต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศในทิศทางที่ชัดเจน เพื่อยกระดับศักยภาพการแข่งขันในเวทีโลก โดยหนึ่งในนั้นคือสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม หรือ ประเทศเวียดนาม ซึ่งกำลังเป็นที่จับตามองของนานาประเทศในปัจจุบัน ด้วยศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประกอบกับปัจจัยสนับสนุนในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านการลงทุน กฎหมาย เทคโนโลยี ตลอดจนศักยภาพแรงงาน ที่จะช่วยขับเคลื่อนให้เวียดนามบรรลุเป้าหมายที่ตนเองวางไว้ในกาเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง ภายในปี 2573 และเป็นประเทศพัฒนาแล้วและมีรายได้สูงภายในปี 2593 โดยรายงาน World Economic League Table 2022 ของศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ (Center for Economic and Business Research: CEBR) ได้คาดการณ์ถึงอนาคตว่า เวียดนามจะก้าวขึ้นเป็นชาติเศรษฐกิจใหญ่สุดอันดับที่ 2 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองจากอินโดนีเซีย และจะขึ้นเป็นชาติเศรษฐกิจใหญ่อันดับที่ 20 ของโลกได้ภายในปี 2579 (Center for Economic and Business Research, 2021 as cited in Vnexpress International, 2025) นอกจากนี้ ในรายงาน World Economic Outlook 2024 โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) คาดการณ์ว่า ในปี 2568 การเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนามจะอยู่ที่ร้อยละ 6.1 ซึ่งจะทำให้ประเทศมีอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ที่แข็งแกร่งกว่าบางประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น จีน (ร้อยละ 4.5) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 5.1) รวมถึงประเทศไทย (ร้อยละ 3.0) ดังนั้น หากการเติบโตของเวียดนามยังคงเป็นไปตามที่ IMF คาดการณ์ไว้ ก็เป็นไปได้ว่าในอนาคตประเทศไทยอาจต้องสูญเสียตำแหน่งประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับ 2 ของอาเซียนให้กับเวียดนามในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เวียดนามกลายเป็นทั้งคู่แข่งและคู่แข่งที่น่าจับตามองของไทย รวมถึงเป็นความท้าทายในการเร่งปรับตัวและเตรียมความพร้อมรับสภาพการแข่งขันที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

รายงานฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจของเวียดนาม รวมถึงปัจจัยสนับสนุนและแนวทางการพัฒนาในมิติต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและยกระดับศักยภาพแรงงานและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1. พัฒนาการทางเศรษฐกิจของเวียดนาม

เป็นที่ทราบกันดีว่าปัจจุบันเวียดนามเป็นหนึ่งในประเทศที่มีศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจที่โดดเด่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับการมีเสถียรภาพทางการเมืองและเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อความก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ จนได้รับการยกย่องให้เป็น “เสือเศรษฐกิจตัวใหม่แห่งเอเชีย” (ธนาคารกรุงเทพ, 2564) แต่กว่าเวียดนามจะก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจที่โดดเด่นและเป็นที่จับตามองของนานาประเทศเฉกเช่นปัจจุบันนี้ ในอดีตเวียดนามกลับเคยเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ซบเซา อันเป็นผลพวงมาจากสงครามเวียดนาม (Vietnam War) ในช่วงระหว่างปี 2498 – 2518 โดยภายหลังจากสงครามสิ้นสุดลงในปี 2518 ส่งผลให้เวียดนามต้องเผชิญกับความยากลำบากและตกอยู่ในสภาพยากจน ต่อมา ในปี 2529 รัฐบาลได้มีการเปิดแผนปฏิรูปในเชิงเศรษฐกิจที่มีชื่อว่า “โด่ยเหมย” (Đổi Mới) แปลว่า “การปฏิรูป” หรือ “นวัตกรรม” มีเป้าหมายเพื่อสร้างเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม ให้ความสำคัญของโด่ยเหมย คือ ยกเลิกการวางแผนเศรษฐกิจจากส่วนกลาง อนุญาตให้ภาคการเกษตรสามารถค้าขายกับเอกชนได้แทนที่จะต้องผ่านรัฐอย่างเดียว อนุญาตให้เอกชนประกอบกิจการของตัวเองได้ ทำให้ผู้ประกอบการรายเล็กของเวียดนามเริ่มต้นตั้งธุรกิจ จุดที่น่าสนใจคือ แม้ในเชิงการเมืองเวียดนามยังเป็นสังคมนิยม แต่ในเชิงเศรษฐกิจต้องยอมรับว่าโด่ยเหมย คือ จุดเริ่มต้นสำคัญที่พาเศรษฐกิจเวียดนามมาถึงวันนี้

จากอดีตจนถึงปัจจุบันเวียดนามมีความมุ่งมั่นที่จะนำพาประเทศก้าวข้ามอุปสรรคและความท้าทายผ่านการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจในการขับเคลื่อนเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วและยั่งยืน โดยเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2566 นายกรัฐมนตรี Pham Minh Chinh ได้เปิดตัวแผนแม่บทแห่งชาติสำหรับปี 2564 – 2573 พร้อมด้วยวิสัยทัศน์สู่ปี 2593 แผนดังกล่าวระบุว่า เวียดนามตั้งเป้าหมายที่จะเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง ภายในปี 2573 และเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงภายในปี 2593 ซึ่งคาดว่าจะระหว่างปี 2564 - 2573 จะมี GDP เติบโตเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 7 ต่อปี และระหว่างปี 2574 - 2593 จะอยู่ที่ร้อยละ 6.5 - 7.5 ต่อปี นอกจากนี้ยังคาดว่า GDP ต่อหัวจะเพิ่มขึ้นเป็น 7,500 ดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) และ 27,000 - 32,000 ดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2593 (Socialist Republic of Viet Nam Government News, 2023) ดังนั้น หากเวียดนามบรรลุเป้าหมายภายในปี 2593 ก็จะกลายเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูงโดยมีวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการเติบโตทางเศรษฐกิจ

เวียดนามถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีสภาพแวดล้อมคล้ายคลึงกับประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของที่ตั้ง วัฒนธรรม และความหลากหลายทางชีวภาพ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการเติบโตทางเศรษฐกิจ เวียดนามในปัจจุบันมีลักษณะการเติบโตคล้ายกับไทยในช่วงปี 2528 ซึ่งเป็นช่วงที่ไทยเปิดรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) จำนวนมากจากญี่ปุ่น หลังข้อตกลง “พลาซ่า แอคคอร์ด” (Plaza Accord)¹ ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมหลัก เช่น ยานยนต์ เหล็ก ปิโตรเคมี พร้อมกับพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและแรงงาน ที่คล้ายกับกรณีที่กำลังเกิดขึ้นในเวียดนาม (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2568) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเวียดนามมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยในปี 2567 GDP

¹ “พลาซ่า แอคคอร์ด” (Plaza Accord) หรือ “ข้อตกลงพลาซ่า” เป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นในปี 2528 ระหว่างกลุ่มประเทศ G5 ได้แก่ ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา มีเป้าหมายเพื่อลดการขาดดุลการค้าของสหรัฐอเมริกา โดยการทำให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่าลง ความตกลงดังกล่าวส่งผลให้ค่าเงินเยนของญี่ปุ่นและเงินมาร์กของเยอรมนีแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับดอลลาร์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น ทำให้ต้นทุนการผลิตและสินค้าส่งออกมีราคาสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ไทยได้รับประโยชน์จากการย้ายฐานการผลิตของบริษัทญี่ปุ่นมายังไทย ส่งผลให้เกิดการลงทุนในประเทศและเป็นส่วนหนึ่งของความเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย

<https://www.prachachat.net/world-news/news-1469894>

ของเวียดนามมีการขยายตัวถึงร้อยละ 7.55 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า ซึ่งการเติบโตนี้เป็นผลมาจากปัจจัยหนุนของการส่งออก การลงทุนในภาพรวม และการบริโภคภายในประเทศ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2568) ขณะที่ GDP ของไทยมีการขยายตัวเพียงร้อยละ 3.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า (รูปที่ 1) จะเห็นว่าอัตราการเติบโต GDP ของไทยมีแนวโน้มดีขึ้นแต่มีความผันผวนและไม่เสถียรเท่าเวียดนาม โดยเวียดนามยังคงสามารถรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงไว้ได้ ดังนั้น หากในอนาคตเวียดนามสามารถรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจให้มีความต่อเนื่องเหมือนที่ผ่านมา ก็มีโอกาสที่เวียดนามจะกลายเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในภูมิภาคเอเชีย

รูปที่ 1 อัตราการเติบโตของ GDP (GDP Annual Growth Rate)

ที่มา: Trading Economics

2. ปัจจัยสนับสนุนและแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเวียดนาม

ในเวลาเพียงไม่กี่ทศวรรษเวียดนามได้เปลี่ยนจากประเทศที่เสียหายจากสงครามไปสู่เศรษฐกิจที่มีพลวัตมากที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่เศรษฐกิจของเวียดนามจะไม่สามารถปรับตัวดีขึ้นได้หากขาดปัจจัยสนับสนุนการขับเคลื่อนสำคัญที่จะนำพาประเทศบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนี้

2.1 ด้านประชากรและแรงงาน

แรงงานถือเป็นทุนมนุษย์ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับส่วนย่อย (Micro) ของระบบเศรษฐกิจ คือ แรงงานในภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ และระดับมหภาค (Macro) ของประเทศ สำหรับเวียดนามภาคอุตสาหกรรมมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเติบโต GDP ของประเทศ ซึ่งมีแรงงานเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่อยู่เบื้องหลังการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยในปี 2567 เวียดนามมีประชากร 101.3 ล้านคน (CEIC Data, 2024) มีกำลังแรงงานที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป อยู่ที่ประมาณ 53 ล้านคน ตามมาด้วยจำนวนผู้มีงานทำ 51.9 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ในขณะที่อัตราการว่างงานลดลงเหลือร้อยละ 2.24 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (Hà Phương, 2025) ซึ่งการที่เวียดนามตั้งเป้าเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง ภายในปี 2573 และมีเป้าหมายที่จะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเทคโนโลยีของอาเซียน โดยมีแผนงานที่มุ่งเน้นการกระตุ้นการพัฒนาอุตสาหกรรมและความทันสมัยของประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการขับเคลื่อนสำคัญที่มาจากผลิตภาพ (Productivity) และนวัตกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

เวียดนามมีการเติบโตของผลิตภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงาน (Labor Productivity Growth Rate) เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 5.6 ต่อปี ตั้งแต่ปี 2559 - 2566 นำหน้าประเทศในภูมิภาค เช่น สิงคโปร์ (ร้อยละ 3.3) มาเลเซีย (ร้อยละ 2.6) ไทย (ร้อยละ 2.6) สาธารณรัฐเกาหลี (ร้อยละ 3.8) และญี่ปุ่น (ร้อยละ 0.2) แม้แต่ในช่วงปี 2563 - 2566 ที่ทั่วโลกได้รับผลกระทบรุนแรงจากการแพร่ระบาดของโควิด - 19 และความไม่มั่นคงทางการเมือง แต่เวียดนามยังคงรักษาอัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานไว้ได้ (Vietnamplus, 2025) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าที่ผ่านมาเวียดนามจะประสบความสำเร็จในการเพิ่มอัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานได้อย่างต่อเนื่อง แต่อัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานของเวียดนามมาจากเมืองใหญ่เป็นหลัก เช่น ฮานอย ดานัง โฮฟอง ฯลฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ในขณะที่เมืองอื่น ๆ ยังมีบทบาทต่ออัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานไม่มากนัก อีกทั้งค่าจ้างแรงงานของเวียดนามซึ่งเดิมเป็นปัจจัยดึงดูดหลักสำหรับนักลงทุนกลับมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเวียดนามยังกำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างประชากรที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โครงสร้างเศรษฐกิจที่กำลังเปลี่ยนผ่านสู่ภาคบริการ และการผลิตแรงงานทักษะสูงที่ไม่ทันต่อความต้องการ ด้วยเหตุนี้ เวียดนามจึงได้มีการผลักดันการเพิ่มผลิตภาพแรงงานเป็นแผนระดับชาติ ผ่าน Vietnam's National Program for Increasing Labor Productivity ตามมตินายกรัฐมนตรี 1305/QĐ-TTg เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2566 ซึ่งกำหนดเป้าหมายเป็น 1 ใน 3 ประเด็นชั้นนำด้านอัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานในภูมิภาคอาเซียนภายในปี 2573 โดยเพิ่มอัตราการเติบโตของผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยต่อปีเป็นร้อยละ 6.5 เพื่อมุ่งให้ผลิตภาพแรงงานกลายเป็นแรงผลักดันสำคัญในการเติบโตอย่างยั่งยืน และทำให้เวียดนามสามารถใช้โอกาสจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ภายใต้มตินายกรัฐมนตรีดังกล่าว เวียดนามจะจัดตั้งคณะกรรมการผลิตภาพแห่งชาติ (National Productivity Committee) โดยจะมีการคัดเลือกอุตสาหกรรมและพื้นที่ให้เข้าร่วมโครงการนำร่องเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงาน และถอดบทเรียนจากต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ทั่วประเทศ ตลอดจนมีการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนธุรกิจ นักลงทุน และแรงงาน เพื่อจัดการกับอุปสรรคในการปรับปรุงผลิตภาพแรงงาน (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, n.d.) นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรี Pham Minh Chinh ได้มีการลงนามในเอกสาร Official Dispatch ฉบับที่ 83/CD-TTg เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2567 เรื่อง การเสริมสร้างการฝึกอบรมทรัพยากรบุคคลคุณภาพสูงในสาขาไมโครชิป เซมิคอนดักเตอร์ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) เพื่อฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วและแข็งแกร่งบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยนายกรัฐมนตรีขอให้รัฐมนตรีหัวหน้าหน่วยงานระดับกระทรวงและหน่วยงานของรัฐ ปฏิบัติภารกิจสำคัญหลายประการ เช่น การให้ความสำคัญกับโครงการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ร่วมกับการฝึกอบรมบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิทยาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งการจัดทำกลไกและนโยบายเพื่อดึงดูดผู้มีความสามารถจากต่างประเทศ และภาคอุตสาหกรรมให้มาทำงานและสอนในมหาวิทยาลัยในสาขาดังกล่าว หรือ การให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจัดตั้งหน่วยวิชาชีพเฉพาะทาง (โรงเรียน คณะ แผนก) เพื่อฝึกอบรมและวิจัยในอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมถึงการให้คำแนะนำแก่สถาบันฝึกอบรมในการทบทวนและปรับปรุงโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ในการสอนและการวิจัย นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรในประเทศและต่างประเทศ มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยในการฝึกอบรมการวิจัยและพัฒนาในสาขาที่สำคัญดังกล่าว (Socialist Republic of Viet Nam Government News, 2024)

2.2 ด้านการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

ปฏิเสธไม่ได้ว่าในปัจจุบันเวียดนามเป็นหนึ่งในประเทศจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจสำหรับธุรกิจต่างชาติ ในปี 2567 เวียดนามมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) มูลค่าสูงถึง 38.23 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (รูปที่ 2) โดยสิงคโปร์เป็นประเทศผู้ลงทุนขนาดใหญ่ที่สุดในเวียดนาม มีมูลค่าการลงทุนรวม 10.21 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 26.7 ของเงินทุนต่างประเทศทั้งหมด (Vietnam Plus, 2025) ซึ่งความสำคัญของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมในประเทศเท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยสำคัญในการสร้างงาน การพัฒนาทักษะแรงงานให้สูงขึ้น รวมไปถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศถือเป็นหนึ่งในปัจจัยการพัฒนาทักษะของแรงงาน เนื่องจากการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ จะมาพร้อมกับแรงงานทักษะฝีมือ ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีขั้นสูงหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพร้อมกับเงินลงทุน (Donghum Kim & KinChung Woon, 2563, อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2564)

ด้วยเหตุนี้ เวียดนามจึงใช้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เป็นกลไกสำคัญในการดึงดูดนักลงทุน ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิทยาศาสตร์คุณภาพสูงเข้ามาพัฒนาประเทศ ผ่านนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เช่น การยกเว้นและลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีนำเข้า การสนับสนุนด้านที่ดิน ด้านการเงิน ด้านวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้ รัฐบาลเวียดนามยังมุ่งหวังที่จะดึงดูดแรงงานเวียดนามทักษะสูงในต่างประเทศให้กลับมาทำงานในประเทศ โดยมีนโยบายที่สำคัญยกตัวอย่างเช่น

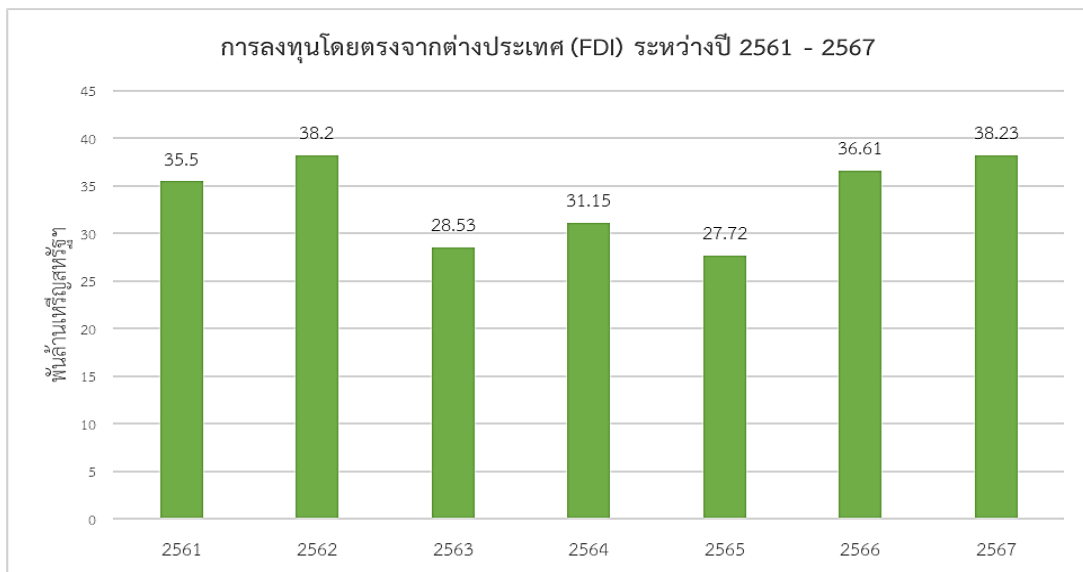
1) ในปี 2561 จัดตั้งเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและนักวิทยาศาสตร์รุ่นใหม่ชาวเวียดนามในต่างประเทศ

2) ในปี 2563 ออกข้อมติที่ 3896/VBHN-BNG จัดทำกลไกดึงดูดนักวิทยาศาสตร์และผู้พัฒนาเทคโนโลยีชาวเวียดนามในต่างประเทศให้เดินทางกลับไปเข้าร่วมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเทศ โดยมีนโยบายสนับสนุนด้านการเดินทางกลับประเทศ การพำนักรในเวียดนาม การจัดหางาน การจ้างงาน การอยู่อาศัย การมอบประกาศเกียรติคุณ ฯลฯ

3) ในปี 2566 เปิดศูนย์นวัตกรรมแห่งชาติ (National Innovation Center – NIC) เพื่อเป็นศูนย์ชั้นนำและเชื่อมโยงธุรกิจในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลคุณภาพสูง ส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี ดำเนินการและพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมในเวียดนาม โดยมุ่งหวังว่าศูนย์ NIC จะสามารถดึงดูดบริษัทด้านเทคโนโลยีขนาดใหญ่กว่า 40 บริษัท ธุรกิจสตาร์ทอัพและ SMEs กว่า 150 ราย และกองทุนร่วมลงทุน (Venture Capital Fund) กว่า 15 กองทุน รวมทั้งจะช่วยสร้างตำแหน่งงานที่ใช้ทักษะสูงกว่า 5,000 ตำแหน่ง

4) ล่าสุด เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2568 สมัชชาแห่งชาติเวียดนามได้อนุมัติการแก้ไขกฎหมายฉบับที่ 24/2551/QH12 ว่าด้วยสัญชาติเวียดนาม ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายฉบับที่ 56/2557/QH13 มีผลตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2568 เพื่อผ่อนปรนขั้นตอนการขอสัญชาติเวียดนามให้กับชาวต่างชาติ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อดึงดูดนักลงทุน ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิทยาศาสตร์คุณภาพสูงเข้ามาพัฒนาประเทศ และยังเอื้อประโยชน์ให้ชาวเวียดนามในต่างประเทศสามารถขอกลับคืนสัญชาติได้ง่ายขึ้นด้วย

รูปที่ 2 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ระหว่างปี 2561 – 2567

ที่มา: Socialist Republic of Viet Nam Government News, 2024

2.3 ด้านการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

การปฏิรูปนโยบายต่างประเทศเป็นหนึ่งในนโยบายต่อยอดจากนโยบายโดย เหมย โดยมีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้ากับประเทศต่าง ๆ (สุชยา พฤกษ์บำรุง, n.d.) ผ่านการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) อันเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นการกระตุ้นตลาดเดิม การขยายตลาดใหม่ หรือการช่วยให้เข้าถึงแหล่งทรัพยากรและวัตถุดิบจากประเทศอื่นทั่วโลก ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อลดอุปสรรคทางการค้า เช่น ภาษีศุลกากรและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เพื่อให้สินค้าและบริการสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปฏิเสธไม่ได้ว่าในระยะหลังนั้นการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้มีการผนวกเงื่อนไขทางสังคมและการรักษาสภาวะแวดล้อมเข้าไปในข้อตกลงด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศกำลังพัฒนาอย่างเวียดนาม (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2567) โดยขอยกตัวอย่าง ความตกลงการค้าเสรีสหภาพยุโรป - เวียดนาม (The European Union – Vietnam Free Trade Agreement: EVFTA) ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2563 เป็นหนึ่งในข้อตกลงการค้าเสรีที่สำคัญ และเป็นข้อตกลงการค้าเสรีสมัยใหม่ (New Generation Free Trade Agreement) ที่ขอบเขตเนื้อหาของข้อตกลงได้มีการรวมประเด็นด้านแรงงาน ไว้ภายใต้ข้อบทการค้าและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Trade and Sustainable Development: TSD) โดยเน้นย้ำให้ประเทศคู่ภาคีปฏิบัติตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งการบรรจุข้อบทดังกล่าวไว้ในข้อตกลงฯ ถือเป็นเรื่องใหม่และเป็นความท้าทายสำหรับเวียดนามในการปรับตัวในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านแรงงาน แต่เวียดนามก็มีการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของข้อตกลง EVFTA ผ่านการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายแรงงานในประเทศให้มีความทันสมัยและเป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว โดยครอบคลุมประเด็นที่น่าสนใจ เช่น การอนุญาตให้ลูกจ้างสามารถจัดตั้งสหภาพแรงงานอิสระได้ การคุ้มครองพนักงานจากการเลือกปฏิบัติในสถานที่ทำงาน การขยายอายุเกษียณ เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าสำหรับเวียดนามข้อตกลงฉบับนี้ไม่เพียงส่งเสริมความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นข้อตกลงมาตรฐานสูงที่ช่วยยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กับคุณภาพชีวิตของแรงงานในประเทศ

3. ผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและแรงงานของไทย

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนามส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งในด้านบวกและลบ โดยเวียดนามมีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วกว่าไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลให้เวียดนามมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อการลงทุนและการส่งออกของไทย โดยสามารถวิเคราะห์ผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบที่สำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนามต่อไทย ในมิติระดับเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และแรงงาน ดังนี้

3.1 ผลกระทบเชิงบวก หรือ โอกาส (Opportunities)

1) โอกาสในการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) และห่วงโซ่อุปทาน : เวียดนามกลายเป็นศูนย์กลางการผลิตที่น่าสนใจและดึงดูดนักลงทุนต่างชาติเข้ามามาก โดยเฉพาะอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมหนัก และเทคโนโลยี สร้างโอกาสทางการค้าและการลงทุนให้กับผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมที่เวียดนามมีความต้องการสูง เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สินค้าอุปโภคบริโภค และชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งไทยสามารถใช้ยุทธศาสตร์สอดประสาน Value Chain กับเวียดนาม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและเชื่อมโยงซัพพลายเชนในภูมิภาคที่เชื่อมโยงผ่าน East - West Economic Corridor²

2) ตลาดผู้บริโภคใหม่ : รายได้และกำลังซื้อของประชากรเวียดนามที่เพิ่มขึ้น กระตุ้นโอกาสส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคจากไทย โดยเฉพาะ SMEs ไทยสามารถเจาะตลาดนี้ได้ง่าย

3) ความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนระดับรัฐ : การยกระดับความสัมพันธ์เป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) จะเปิดทางสำหรับการค้า พลังงานสีเขียว และการลงทุนร่วมกัน

4) โอกาสของแรงงานฝีมือ : การพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามส่งผลให้เกิดความต้องการแรงงานฝีมือมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นโอกาสสำหรับแรงงานไทยที่ต้องการไปทำงานในเวียดนาม

5) การกระตุ้นการพัฒนา : การแข่งขันกับเวียดนามช่วยกระตุ้นให้ไทยพัฒนาเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2 ผลกระทบเชิงลบ หรือ ความเสี่ยงและภัยคุกคาม (Risks & Threats)

1) การแย่งชิงการลงทุนและฐานการผลิต : การเติบโตของเวียดนามส่งผลให้ไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในตลาดโลก โดยเฉพาะในด้านการส่งออกและการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ โดยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ของเวียดนามสูงกว่ามูลค่าการลงทุนของไทยหลายเท่า โดยไทยเฉลี่ยปีละ 3.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 0.9 ของ GDP) เทียบกับเวียดนาม 1.5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ 7.2)

2) การแย่งตลาดส่งออก : เวียดนามมีการส่งออกเติบโตถึงร้อยละ 14.3 ในปี 2567 เติบโตเร็วกว่าไทย (ร้อยละ 5.4) และมีมูลค่าสูงกว่า โดยความตกลงการค้าเสรีสหภาพยุโรป – เวียดนาม (EVFTA) มอบสิทธิพิเศษให้เวียดนามโดยตรง ทำให้ไทยอาจเสียส่วนแบ่งตลาดยุโรปในกลุ่มหลัก ได้แก่ รถยนต์ ยานยนต์ไฟฟ้า และสิ่งทอ

3) ความเสี่ยงจากสงครามการค้า : ทั้งเวียดนามและไทยมีการพึ่งพาตลาดสหรัฐฯ และจีนสูง หากเกิดมาตรการกีดกัน เช่น Trade War ใหม่ จะกระทบต่ออุตสาหกรรมส่งออกของไทย

² East - West Economic Corridor (EWEC) คือ แนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก เป็นหนึ่งในสามแนวระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภายใต้โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region – GMS) ที่ประกอบด้วย ไทย เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม มณฑลยูนนานและกว่างซีของจีน โดยเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ EWEC เชื่อมตัดเป็นแนวขวางระหว่างทะเลจีนใต้กับทะเลอันดามัน ผ่าน 4 ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม สปป.ลาว ไทย และเมียนมา

<https://www.itd.or.th/wp-content/uploads/2019/09/2-1.pdf>

4) การย้ายฐานการผลิต : นักลงทุนต่างชาติบางส่วนอาจย้ายฐานการผลิตจากไทยไปยังเวียดนาม เนื่องจากต้นทุนที่ต่ำกว่าและตลาดที่มีศักยภาพ โดยเวียดนามมีต้นทุนแรงงานที่ต่ำกว่าไทยประมาณร้อยละ 50 ถึงร้อยละ 75 ทำให้ผู้ผลิตพร้อมเร่งย้ายฐานผลิตออกจากไทยไปเวียดนาม

5) ความท้าทายในการพัฒนา : ไทยต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเวียดนาม

3.3 ผลกระทบต่อแรงงานไทย

1) แรงกดดันการแข่งขันด้านค่าจ้าง : แรงงานไทยมีค่าจ้างสูงกว่าเวียดนามประมาณร้อยละ 75 ทำให้อุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานเข้มข้นของไทยอาจเสียเปรียบในการแข่งขันและผลการลงทุน

2) โอกาสพัฒนาทักษะและยกระดับแรงงานไทย : การแข่งขันกระตุ้นไทยให้เร่งพัฒนาแรงงาน ด้วยทักษะขั้นสูงกว่าค่าแรง เช่น เศรษฐกิจดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ การผลิตขั้นสูง เพื่อให้แรงงานไทยมีศักยภาพสูง และเพิ่มผลิตภาพแรงงานได้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบจุดแข็ง - จุดอ่อน (SWOT Analysis) ของเวียดนามและไทย

มิติ	เวียดนาม (Vietnam)	ไทย (Thailand)
จุดแข็ง (Strengths)	- ค่าแรงต่ำกว่าไทยร้อยละ 50 - 75 ดึงดูด FDI - ประชากรวัยแรงงานอายุน้อย - นโยบายรัฐสนับสนุนการส่งออกและ FDI อย่างชัดเจน - เขตเศรษฐกิจพิเศษทั่วประเทศ - ความร่วมมือการค้า (FTA) หลายฉบับ เช่น EVFTA, RCEP	- โครงสร้างพื้นฐานด้าน Logistics และ อุตสาหกรรมดี - อุตสาหกรรมอาหาร เกษตร และท่องเที่ยว แข็งแกร่ง - ระบบการเงินและตลาดทุนพัฒนาแล้ว - ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์เป็นศูนย์กลาง ภูมิภาค
จุดอ่อน (Weaknesses)	- ทักษะแรงงานในอุตสาหกรรมขั้นสูงยังจำกัด - ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานบางพื้นที่ ยังล้าหลัง - ระบบสถาบันการเงินและบริหารจัดการ ภาครัฐยังไม่เสถียรเท่าไทย - ความเหลื่อมล้ำภูมิภาคยังสูง	- ค่าแรงสูงกว่าเวียดนาม ทำให้แข่งขัน ด้านต้นทุนลำบาก - นโยบายเศรษฐกิจบางด้านขาดความ ต่อเนื่อง - ตลาดแรงงานสูงวัย (Aging Workforce) - อุตสาหกรรมบางกลุ่มติดกับดักมูลค่าต่ำ
โอกาส (Opportunities)	- ขยายการผลิตเทคโนโลยี, EV, อิเล็กทรอนิกส์ - ดึงดูดการย้ายฐานการผลิตจากจีน - ขยายตลาดผู้บริโภคภายในประเทศ	- ยกระดับอุตสาหกรรมขั้นสูง (Automation, AI, Green Tech) - พัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง - ขยายการค้ากับ ตะวันออกกลาง, CLMV, อินเดีย
ความเสี่ยง (Threats)	- พึ่งพาการลงทุนและตลาดต่างประเทศสูง - ความผันผวนจากสงครามการค้าโลก - ความไม่แน่นอนด้านนโยบายระหว่างประเทศ (จีน - สหรัฐ)	- สูญเสียความเป็นฐานการผลิตหลัก ในภูมิภาค - การเมืองและนโยบายภายในไม่เสถียร - อุตสาหกรรมหลักบางสาขาเติบโตต่ำกว่าค่าเฉลี่ยภูมิภาค

4. บทสรุป

การเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนาม มีพื้นฐานสำคัญมาจากการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่ชัดเจน และต่อเนื่อง ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เวียดนามสามารถพลิกสถานะจากประเทศยากจนหลังสงครามสู่การเป็นหนึ่งใน “เสือเศรษฐกิจตัวใหม่แห่งเอเชีย” ได้อย่างมั่นคง ซึ่งการใช้นโยบายโดย เหมย (Đổi Mới) ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น รวมถึงเป็นจุดเริ่มต้นของการต่อยอดแนวนโยบายที่ต่อเนื่องและมีวิสัยทัศน์ชัดเจนในปัจจุบัน นอกจากนี้ การที่เศรษฐกิจของเวียดนามมีพัฒนาการอย่างก้าวกระโดด ก็เป็นผลมาจากการมีปัจจัยสนับสนุนและแนวทางการขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่

1) **ด้านประชากรและแรงงาน** ที่ถือเป็นข้อได้เปรียบจากการมีประชากรวัยหนุ่มสาวจำนวนมาก และการมีผลิตภาพแรงงานที่เติบโตสูงกว่าหลายประเทศในภูมิภาค ซึ่งรัฐบาลมีความมุ่งมั่นที่จะให้ผลิตภาพแรงงานเป็นแรงผลักดันสำคัญในการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ผ่านการผลักดันการเพิ่มผลิตภาพแรงงานเป็นแผนระดับชาติและส่งเสริมการพัฒนากำลังคนในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่กำลังเป็นที่ต้องการของประเทศ ตลอดจนการสร้างร่วมมือกับองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัย ในการฝึกอบรมการวิจัยและพัฒนาในสาขาดังกล่าว

2) **ด้านการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ** มีบทบาทสำคัญในการผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการดึงดูดการลงทุน เทคโนโลยี และผู้เชี่ยวชาญเข้าสู่ประเทศ โดยรัฐบาลมีการออกนโยบายและมาตรการจูงใจที่หลากหลาย ตั้งแต่การลดหย่อนภาษี การสนับสนุนด้านที่ดิน ฯลฯ ไปจนถึงการออกนโยบายดึงดูดแรงงานเวียดนามทักษะสูงในต่างประเทศให้กลับมาทำงานในประเทศ ผ่านการจัดตั้งเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและนักวิทยาศาสตร์รุ่นใหม่ชาวเวียดนามในต่างประเทศ การแก้ไขกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ให้ชาวเวียดนามในต่างประเทศสามารถขอกลับคืนสัญชาติได้ง่ายขึ้น หรือการจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมแห่งชาติ (NIC) เพื่อสนับสนุนการสร้างงานและส่งเสริมการถ่ายทอดเทคโนโลยี

3) **ด้านการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ** เป็นหนึ่งในกลยุทธ์หลักที่เวียดนามใช้ต่อยอดจากนโยบายโดย เหมย เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่ค้าต่าง ๆ ผ่านการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) เช่น EVFTA ที่ถือเป็นข้อตกลงสมัยใหม่ที่มีการรวมข้อบทการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (TSD) ไว้ภายใต้ข้อตกลงฯ ทำให้เวียดนามต้องปรับปรุงกฎหมายแรงงานให้ทันสมัยและสอดคล้องกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองพนักงานจากการเลือกปฏิบัติ การอนุญาตให้ลูกจ้างสามารถจัดตั้งสหภาพแรงงานอิสระได้ ฯลฯ ซึ่งการปรับตัวตามเงื่อนไขของ FTA สมัยใหม่ นอกจากจะช่วยยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีส่วนช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้เวียดนามเป็นประเทศที่มีกฎหมายแรงงานที่ทันสมัยและตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของแรงงานในประเทศ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติและประเทศคู่ค้า

จากบทสรุปข้างต้น จะเห็นว่าทั้งสามปัจจัยไม่ใช่แค่กลไกแยกส่วน หากแต่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยมีแรงงานเป็นฐานรากสำคัญในการผลักดันการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้เวียดนามเดินหน้าอย่างมั่นคงในยุทธศาสตร์แห่งการเติบโต และมีนโยบายที่ชัดเจนเป็นเข็มทิศนำทาง ดังนั้น ในมิติของคู่แข่งไทยจำเป็นจะต้องปรับตัวในหลายด้าน โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมด้านแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

5. ข้อเสนอแนะ

เวียดนามเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยแรงงานที่มีคุณภาพ ประกอบกับการสร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการเติบโต ผ่านการพัฒนาทักษะแรงงาน การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และการปฏิรูปนโยบายแรงงานอย่างต่อเนื่อง พัฒนาการทางเศรษฐกิจและแรงงานของเวียดนามจึงเป็นทั้งโอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศไทยที่จะนำมาปรับใช้เพื่อยกระดับศักยภาพแรงงานและขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระยะยาว เพื่อรับมือกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น และใช้ประโยชน์จากโอกาสจากการเติบโตของเวียดนามเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงขอเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแรงงานไทยจากการศึกษาการเติบโตทางเศรษฐกิจของเวียดนาม ดังนี้

5.1 แนวทางการพัฒนาแรงงานไทย

5.1.1 การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจใหม่

1) บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมแรงงานในอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ เช่น S - Curve Industries ดิจิทัล เทคโนโลยีสีเขียว โลจิสติกส์สมัยใหม่ เพื่อผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

2) สร้างแพลตฟอร์มเรียนรู้ออนไลน์ และ Micro - Credentials ระบบรับรองและพัฒนาความสามารถที่เฉพาะเจาะจง สิ่งที่จะได้รับจากระบบนี้ คือ Digital Badge หรือ Digital Certificate ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับ เมื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถที่เฉพาะเจาะจงว่าทำเป็นอย่างชำนาญ ผ่านหลักฐานจากการทำงานจริงสำหรับแรงงานทุกระดับ

3) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และ Micro - Credentials เพื่อให้แรงงานพัฒนาทักษะตลอดชีวิต

4) การจัดทำโครงการดึงดูดแรงงานไทยทักษะสูงจากต่างประเทศ เพื่อร่วมทำงานวิจัย และถ่ายทอดประสบการณ์และองค์ความรู้ให้แก่แรงงานไทยในสาขาวิชาที่ขาดแคลน โดยเฉพาะสาขา STEM (วิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรม และคณิตศาสตร์) เพื่อพัฒนาทักษะกำลังคนและเพิ่มผลิตภาพของแรงงานไทยให้สูงขึ้นในการรองรับการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งอาจมีการสนับสนุนด้านการเดินทางกลับประเทศ การจัดหางาน การจ้างงาน การอยู่อาศัย ค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามความรู้ความสามารถ การมอบประกาศเกียรติคุณ ฯลฯ

5.1.2 การเชื่อมโยงการพัฒนาแรงงานกับการลงทุนจากต่างชาติ

1) ผูกโยงสิทธิประโยชน์ (Foreign Direct Investment: FDI) กับการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาทักษะแรงงานในพื้นที่

2) สร้างแพลตฟอร์มความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา

5.1.3 การพัฒนาแรงงานอย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำการพัฒนาแรงงาน

1) พัฒนาเขตเศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economic Zones) รองรับอุตสาหกรรมระดับภูมิภาค

2) ส่งเสริมแรงงานในชนบทให้เข้าถึงทักษะและโอกาสในเศรษฐกิจใหม่

3) สร้างเครือข่ายศูนย์ฝึกอบรมในภูมิภาคเพื่อพัฒนาทักษะแรงงานอย่างตรงจุด

4) ส่งเสริมการจ้างงานท้องถิ่นลดแรงจูงใจในการย้ายถิ่นของแรงงาน

5) ยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน โดยเฉพาะในด้านสวัสดิการ สุขภาพ และความมั่นคง

ทางเศรษฐกิจ

5.2 แนวทางการพัฒนาแรงงานเชิงระบบ

5.2.1 พัฒนาทักษะแรงงาน

- 1) สร้าง Skill Roadmap รายอุตสาหกรรม โดยกำหนดทักษะที่จำเป็นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
- 2) ส่งเสริม Digital & Green Skills พัฒนาแรงงานให้พร้อมรองรับเศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจสีเขียว
- 3) ขยายการฝึกอบรมด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษา (Technical and Vocational Education and Training: TVET) และ Upskill/Reskill รวมถึงฝึกอบรมระยะสั้นที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

5.2.2 ขยายโอกาสการจ้างงาน

- 1) พัฒนาลาดงานใหม่ (New Employment Market) เช่น Gig Economy, Freelance, Platform Work
- 2) ส่งเสริม SMEs และ Startups ท้องถิ่น โดยเฉพาะในชนบทและพื้นที่นอกเขตเมือง
- 3) สร้างงานในอุตสาหกรรมอนาคต เช่น AI, พลังงานทดแทน, Logistics อัจฉริยะ
- 4) สร้างโอกาสสำหรับแรงงานไทยที่ต้องการไปทำงานในเวียดนาม ซึ่งมีความต้องการแรงงานฝีมือมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- 1) จัดตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานแห่งชาติ ทำหน้าที่วางแผนระยะยาวอย่างบูรณาการ
- 2) เร่งดำเนินการรณรงค์เพิ่มทักษะแรงงานระดับชาติ National Upskilling Campaign
- 3) สร้างแพลตฟอร์มกลางข้อมูลตลาดแรงงาน (Labour Market Intelligence Platform) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนกำลังคน

เอกสารอ้างอิง

- Blockdit. (2023). รู้จัก โดยเม้ย (Đổi Mới) นโยบาย ที่พลิกเศรษฐกิจเวียดนามสู่ดาวรุ่ง. <https://www.blockdit.com/posts/645a12e3343d2c8e9a0022b8>
- CEIC Data. (2024). Vietnam Population. <https://www.ceicdata.com/en/indicator/vietnam/population>
- Center for Economic and Business Research. (2021). World Economic League Table 2022. <https://iraqieconomists.net/en/wp-content/uploads/sites/3/2021/12/World-Economic-League-Table-2022.pdf>
- Hà Phương. (2025). Thị trường lao động năm 2025: Nhiều kỳ vọng và cơ hội bứt phá. <https://dansinh.dantri.com.vn/nhan-luc/thi-truong-lao-dong-nam-2025-nhieu-ky-vong-va-co-hoi-but-pha-20250109105047609.htm>
- International Monetary Fund. (2024). World Economic Outlook 2024. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2024/10/22/world-economic-outlook-october-2024>
- Socialist Republic of Viet Nam Government News. (2022). Gov't issues national master plan for 2021-2030 period, towards 2050. <https://en.baochinhphu.vn/govt-issues-national-master-plan-for-2021-2030-period-towards-2050-111221026160710346.htm>
- Socialist Republic of Viet Nam Government News. (2023). National Master Plan for 2021-2030 made public. <https://en.baochinhphu.vn/national-master-plan-for-2021-2030-made-public-111230421160659186.htm>
- Socialist Republic of Viet Nam Government News. (2024). PM orders promotion of human resources training in semiconductor, AI, cloud computing. <https://en.baochinhphu.vn/pm-orders-promotion-of-human-resources-training-in-semiconductor-ai-cloud-computing-111240826204029044.htm>
- Socialist Republic of Viet Nam Government News. (2024). Viet Nam among top 15 countries worldwide in attracting FDI. <https://en.baochinhphu.vn/viet-nam-among-15-countries-worldwide-in-attracting-fdi-111250424153631138.htm>
- Vietnamplus. (2025). Vietnam boosts national productivity for economic growth. <https://en.vietnamplus.vn/vietnam-boosts-national-productivity-for-economic-growth-post310250.vnp>
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (n.d.). Productivity Movement ในแบบฉบับเวียดนาม. <https://piu.ftpi.or.th/wp-content/uploads/2024/02/Productivity-Movement-ในแบบฉบับเวียดนามR.pdf>
- Vietnamplus. (2025). Vietnam - rising star for foreign investment in Southeast Asia. <https://en.vietnamplus.vn/vietnam-rising-star-for-foreign-investment-in-southeast-asia-post308451.vnp>
- Vnexpress International. (2025). Vietnam to become second-largest economy in Southeast Asia by 2036: CEBR. <https://e.vnexpress.net/news/business/economy/vietnam-to-become-second-largest-economy-in-southeast-asia-by-2036-cebr-4880609.html>
- Vu Nguyen Hanh. (2025). Amended Vietnamese Nationality Law: Key Updates for Foreign Workers. <https://www.vietnam-briefing.com/news/amended-vietnamese-nationality-law-updates-foreign-talent.html/>

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2565). นโยบายและมาตรการดึงดูดชาวต่างชาติที่มีทักษะสูงของเวียดนาม. <https://ird.oou.cmu.ac.th/wp-content/uploads/2022/04/นโยบายและมาตรการสำหรับชาวต่างชาติที่มีทักษะสูงของเวียดนาม.pdf>
- ธนาคารกรุงเทพ. (2564). “เวียดนาม” ทะยานสู่ “เสือเศรษฐกิจแห่งเอเชีย”. <https://www.bangkokbanksme.com/en/vietnam-asian-economic-tiger>
- ศูนย์ธุรกิจสัมพันธ์. (2566). เวียดนามเปิดตัวศูนย์นวัตกรรมแห่งชาติที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค. <https://globthailand.com/vietnam-nic-09112023/>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2568). เวียดนาม โตคล้ายไทย ver. 1985. <https://www.kasikornbank.com/th/kwealth/Pages/a749-t8-hyb-vietnam-growth-like-thailand-in-nineteen-eighty-five-kgth.aspx>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2568). เศรษฐกิจเวียดนามปี 2567 โตเร็วขึ้นมาที่ 7.09% คาด GDP ปี 2568 โต 6.8% ท่ามกลางความเสี่ยงสงครามการค้ารอบใหม่. <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Vietnam-GDP-EBR4113-07-01-2025.aspx>
- ศิริพร กรอบทอง. (n.d.). สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม : การขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภาวะปกติแบบใหม่ (New Normal) ยุคโควิด - 19. https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=70219&filename=index
- สุชยา พฤกษ์บำรุง. (n.d.). เปิดยุทธศาสตร์เวียดนาม จากอดีตถึงปัจจุบัน มุ่งสู่นาคตแห่งนวัตกรรมและดิจิทัลในศวรรษหน้า. <https://www.dtn.go.th/th/file/get/file/1.20220401602a641fa6585c7e26e7529f98487ab2095514.pdf>
- สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). รายงานการศึกษา เรื่อง นโยบายการดึงดูดและจูงใจแรงงานต่างชาติที่มีทักษะสูงให้ทำงานในประเทศไทย เพื่อเพิ่มผลิตภาพและพัฒนาเศรษฐกิจไทย. <https://waming.mol.go.th/uploadFile/pdf/pdf-2022-03-16-1647412962.pdf>
- สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2567). รายงานบทวิเคราะห์การจัดทำสัญญาการค้าเสรีที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ. <https://waming.mol.go.th/uploadFile/pdf/pdf-2024-10-21-1729497852.pdf>

